

FILMHANDLEDNING

Distribution:
Filminstitutet, Box 27 126, 102 52 Stockholm
08 - 665 11 00

Till denna filmhandledning finns en videokassett med utdrag ur filmen

Text: Margareta Vinterheden, 1990

Utgiven av Filminstitutet
Box 27126, 102 52 Stockholm, 08 - 665 11 00

Detta häfte vill ge några infallsvinklar som inspirerar till samtal om filmen *Kunskapens träd*. Filmhandledningen, som delats in i olika ämnesområden, kan fungera som en hjälp att närma sig filmens teman, berättarteknik och formspråk. Ni som sett filmen och använder häftet kan säkert hitta fler uppslag till en diskussion om filmen.

Till filmhandledningen finns en videokassett med avsnitt ur filmen. Dessa avsnitt är valda för att belysa de diskussionsämnen som filmhandledningen tar upp. En beskrivning av kassetten innehåll finns i slutet av häftet.

Filmhandledningen innehåller följande avsnitt:

Filmens regissör	sid. 2
Filmens handling	sid. 2
Om ondskan i barnens värld	sid. 3
Skolans värld	sid. 4
I gränslandet mellan barn och vuxen	sid. 6
Utfrusen ur kamratgruppen	sid. 9
De vuxnas svarta pedagogik	sid. 10
Den kollektiva skulden	sid. 11
Filmens form och berättarteknik	sid. 13
Videokassetten	sid. 15
Litteratur	sid. 17
Produktionsuppgifter	sid. 17

Filmens regissör

Kunskapens träd är en dansk film om en skolklass i förvandling; i skolan, på fester och i hemmen, från sjunde klass till examen två år senare. Filmen ingår i en triologi baserad på regissören Nils Malmros' minnen från sin uppväxt på 1950-talet.

Nils Malmros, född 1944, är autodidakt, dvs han har själv lärt sig att göra film. Debutfilmen *En markelig kaerlighed* (1965) var inspirerad av Francois Truffauts *Jules och Jim* och gjordes vid sidan om studierna i medicin, tillsammans med goda vänner, en lånad 16 mm-kamera och för pengar från nattvak på sjukhus. *Lars Ole, 5 C* och *Drenge (Den ljuva tiden,)* dvs de första filmerna i trilogin om den egna uppväxten i Århus, prisbelönades med var sin Bodil, dansk films Oscar. *Kunskapens träd*, den tredje filmen i serien, utsågs 1981 till årets bästa film av danska filmkritikerförbundet: "...Och vilket träd! I skrivande stund det underbaraste i den danska filmskogen..." (Ekstra Bladet, 1981). Malmros övriga produktion är *Skönheten och Odjuret* (1983) och *Århus by night* (1989).

Nils Malmros filmer uppfattas ofta som ungdomsfilm, men själv menar han att han gjort filmerna för vuxna. Genom filmerna, där hans barndom och ungdom speglas, hoppas han att vuxenpubliken också ska återuppleva sitt eget förflutna.

I *Kunskapens träd* är ungdomarna filmens huvudpersoner och Malmros blir deras språkrör. Han definierar dem och granskar varje handling ur deras synvinkel. Berättarperspektivet går igen också filmtekniskt så att kameran placeras lägre ner, i ögonhöjd med dem som skildras.

Filmens handling

Nils Malmros skildrar en skolklass och visar att kollektivet består av individer. Ungdomarna respekteras och tas på allvar. Ingenting är för litet eller trivialt och därför inte värt att bry sig om. Tvärtom i handlingens centrum står Elin. Till en början är hon populärast i klassen. Killarna är öppet eller hemligt förälskade i henne, men när hon avvisar Helge blir hon sakta men obevekligt utfrusen av sina kamrater. Samtidigt avancerar Mona, som kallas för "Klistret" och som hittills legat i hackordningens botten. Den ständiga kampen att bli accepterad i gruppen går som en oroväckande underström genom klassfester och lektioner, lägerskola, fnissande väninnor och busiga, skrattlystna killar. Med den lockande men skuldtyngda sexualiteten som drivkraft utvecklas styrke- och maktförhållandena i klassen. De vuxna är knappt synliga i filmen men bevakar ändå barnens vuxnelekar. I mötet med vuxenvärldens spelregler förloras lekfullheten. Puberteten blir barndomens syndafall.

Berättelsen äger rum i Århus 1958. Vi får följa en skolklass under två år från

höstterminen i årskurs 7 till examen på våren i årskurs 9.

Vi möter Niels-Ole, den ledande pojken i klassen och omsvärmad av flickorna. Han förälskar sig i Maj-Britt som går i klassen under. Gert, lite för liten, aningen stygg och för blyg för att göra lycka hos flickorna. Vidare Helge, snygg, avancerad men i grunden osäker. Willy, anarkisten, och Jørn klassens clown.

Bland flickorna finns Elin, tidigare utvecklad än de andra. Hon är klassens vackraste flicka, men något ömtålig. Anne-Mette, den mest dominerande. Elsebeth, klumpig och passiv, men inte helt utan dragningskraft på pojkarna. Och där finns Mona med öknamnet klistret. Hon står till en början utanför flickmaffian därför att hon är så omodern och inte så fysiskt utvecklad.

Det är bland annat dessa historien kretsar mest kring.

Om ondskan i barnens värld

”Det finns en ondskan i barnens värld som de vuxna lätt glömmer bort”, säger Nils Malmros. (Svenska Dagbladet, 28.2.90). Själv har han inte glömt.

Varje dag kämpar barnen i filmen för att hålla sin position att vara accepterad i klassen. Det är en kamp på liv och död och den kollektiva nyckfullheten innehåller nattsvarta stråk av översitteri och tarvlighet, våld och svek. Filmens tema knyter också an till en annan sida av kollektivet; till den att se på utan att ingripa när någon far illa.

Det finns psykologisk forskning (Magne Raundalen, Rädsla barnens skriftserie 1989:3 Ansvar och uppror), som visar att barn har en inneboende medkännande förmåga. Nyfödda gråter på ett visst sätt när någon i deras närhet är ledsen. Tio månader gamla barn reagerar med stress och tre år gamla barn visar empati när någon är ledsen och rädd.

Är det så att barns ”goda” sidor ”avvecklas” och att det ”onda” breder ut sig? Vilken roll spelar omgivningen? Det är lätt att föreställa sig att ondskan alltid finns någon annanstans. Riskerna finns att vi begränsar ”onda” handlingar till galningar och diktatorer utan att se det i vår egen närhet.

Diskutera hur och varför ondskan mot Elin utvecklas i ungdomskollektivet.

Skolans värld

Videokassetten, avsnitt 1

Skolans väggar fungerar som en ram för rollspelet i klassen. De rigida formerna i skolsystemet kontrasterar till elevernas livfullhet. I klassrummet är det kaotiskt. Eleverna busar och det finns ingen överensstämmelse mellan det som lärarna lär ut och vad eleverna tycks vilja lära sig. Scenerna visar stora skillnader mellan eleverna i deras kroppsliga utveckling, även om alla går i samma klass.

Om att återge verkligheten på film

- "Ibland får jag frågor om varför personerna i mina filmer gör som de gör. Ofta måste jag svara att jag inte vet. Personerna gör som de gör därför att så gjorde de i verkligheten" (Film Nils, om Nils Malmros, utgiven av Göteborgs Filmfestival 1990.)

Nils Malmros minns sin skoltid väldigt tydligt. Han minns allt från vem som var kär i vem till vilket pålägg det var på mackorna. Det är dessa minnen som han återvänt till i filmerna. Det känns äkta och som i verkligheten men för att nå dit måste man alltid underdriva - verkligheten är för grov, menar Malmros.

Vissa scener kan först verka överdrivna, t ex lektionen i sällskapsdans.

- "Varsågod herrarna, så tar vi damen i handen och marscherar fram", säger magistern militäriskt och demonstrerar dansstegen: "Häl, tå, häl, tå, ett, två, tre..."

Det blir komiskt.

Men i nästa ögonblick, när en av pojkarna tvingas välja mellan två "överblivna damer", ändrar filmen känsloläge och blir allvarlig. "Där nere står två damer, du får buga dig för den ena ... Nå Jørn, vi väntar med spänning".

Läraren lär ut sociala spelregler och eleverna är skyddslösa och utsatta. Behöver eleverna dessa sociala regler i livet. Diskutera.

Komiskt och tragiskt

Kunskapens Träd innehåller många humoristiska scener samtidigt som filmen har tragiken och ångesten som brofästen. Diskutera förhållandet mellan komik och tragik i *Kunskapens träd*. Vilken roll spelar skrattet som redskap för att förstå och bearbeta verkligheten? Vad skrattar vi åt som barn och vuxna?

I gränslandet mellan barn och vuxen

Videokassetten, avsnitt 2

Filmen belyser brytningstiden mellan barndom och vuxenvärld. I en atmosfär av förväntan börjar flickorna och pojkarna i klassen närma sig varandra på ett nytt sätt. De är sårbara när de prövar sina nya känslor. Kind mot kind går dansen i nedsläckta rum i ett gränsland fyllt av spänning och spänningar.

Känslvärlden blir synlig

Filmen förmedlar nyansrikt ungdomarnas pendlande mellan olika världar. En obestämt färgad längtan blandas med barnets lekfullhet. Filmen berättar poetiskt, dvs detaljer lyfts fram som träffande och osökt förmedlar en sammansatt tillvaro. Känslvärlden blir synlig i en väv av associationer och antydningar.

På en äng sitter Maj-Britt och Niels-Ole ett stycke från varandra. De är intresserade av varandra och med händerna för munnen skapar de ljud och "lockar" på varandra.

De "sexuella lockropen" på sommarängen övergår i ett surrande ljud och scenen växlar till klassrummet där examensskrivning i dansk uppsats pågår. Surrandet är klassens barnsliga bus med sin hörselskadade lärare.

Senare i filmen tittar Niels-Ole på några fotografier från en fest och inser att Maj-Britt är kär i en annan. Bilden som följer på Niels-Oles upptäckt är en naturbild med snö, is och vinterstämning.

I en scen är Elin och Helge ute och går. Helge berättar att pappan varnat honom att göra någon med barn. Plötsligt upptäcker Helge en kondom. Han tar upp den och frågar om Elin vet vad det är. Elin är skrämmd och äcklad och ber honom låta bli: "Kasta den, det är osmakligt. Det är snuskigt. Det är svineri!" Barnet i Helge tar över och blåser upp kondomen till en ballong.

Hur beskriver regissören med bild- och ljud gränlandet mellan barn och vuxen, och ungdomars känslolägen?

Ungdomen som livsfas

Ungdomen är den fas när barnet står inför den omvälvande uppgiften att släppa de barnsliga beroendena och bli vuxen psykiskt. För många, särskilt i 7an-9an, blir perioden ett lågvattenmärke när det gäller prestationer i skolan.

Det finns kulturer där ungdomen som social kategori praktiskt taget inte existerar och inte heller har det alltid funnits en avgränsad ungdomsperiod i Västerlandet. När enhetsskolan infördes i Sverige på 50-talet började de flesta ungdomar arbeta vid 13-14 års ålder. Idag går fler än 90 % vidare till gymnasiet. Men samtidigt som de hålls kvar i vuxenberoende längre, sjunker pubertetsåldern. Det finns alltså en dubbelhet i de ungas livssituation som snävar in dem till en grupp för sig.

Thomas Ziehe, västtysk ungdomsforskare, menar att det västerländska samhället förändrats i grunden sedan 1950-talet. Enligt honom är föräldrarna inte samma auktoriteter som tidigare. Professionella institutioner, t ex daghem, har tagit över en stor del av uppfostran och massmediabilder tränger ut föräldrarna som förebilder.

Utfrusen ur kamratgruppen

Videokassetten, avsnitt 3

"Klistret" och Elin blir bägge hackkycklingar under filmens gång fastän de är olika. "Klistret" vill alltid vara med fastän hon inte får, medan Elin drar sig undan i ensamhet.

Vem är Elin, vad tänker och känner hon? Vad tycker hon är viktigt i livet? Hur förändras Elin under filmen? Hur förändras gruppens bild av henne? Hur beskrivs de andra i gruppen: Helge, Jørn, Anne-Mette, "Klistret"? Vad berättar filmen om Niels-Ole, som är Nils Malmros' alter ego?

När Helge börjar sprida den hemliga koden TRL, blir Elin utfrusen ur kamratgruppen. Elins utsatthet och tysta rop efter tillhörighet blir intensivt påtagligt.

Eleverna är ute på läger och plötsligt går Elin och "Klistret" sida vid sida. Genom scenerierna känner vi, under filmens gång, Elins degradering i gruppen innan den formuleras i ord. Och när Elin, sist av alla, får reda på vad den hemliga koden TRL-Transportabelt-Rese-Luder betyder, ligger hon i sovsalen. Scenografin i rummet, med bäddar staplade på varandra, kan associera till läger och internering. Gruppen förbereder sig för en utflykt men Elin stannar kvar. Det är mörkt ute och inne i rummet.

De vuxnas svarta pedagogik

Videokassetten, avsnitt 4 och 5

De vuxna ser de unga växa i kapp dem. I skolan använder de aga som en självklar vuxen rättighet. Elins mamma utövar också "svart" pedagogik även om hon inte straffar med aga. Men hon är känslökall och sänker Elins självförtroende. När Elin och hennes mamma samtalar, möts de aldrig, varken i ord eller känslor. I scenerna uttrycks också det känslomässiga avståndet rent fysiskt i rummet. De två sitter inte bredvid varandra och mamman går inte fram till Elin och tröstar henne, fastän Elin berättar hur svårt hon har det med sina kamrater.

Förstår Elins mamma vad som händer med Elin i gruppen? Hur behandlas Elin av sin mamma; som barnsligare eller vuxnare än hon är?

Ger de vuxna vad de kan ge eller vad de tror att de unga behöver? Diskutera den moral som de vuxna i filmen står för? Är den förlegad eller gäller den ännu idag? Har de vuxna någon makt över de unga? Lyckas de föra över sina värderingar på de unga eller inte? När borde de skydda barnen och när borde de lämna dem i fred?

Den kollektiva skulden

Videokassetten, avsnitt 6

Elin drivs ut ur kamratgruppen med samma obehagliga logik som hjältinnan i ett antikt drama. Men trots sin stramt logiska uppbyggnad är berättelsen inte förutsägbar.

I filmens slutscen är det examen och skolbal. Klassen sitter tillsammans vid ett festbord. De är två år äldre än i filmens början och bara en av pojkarna har knäbyxor. När Elin kommer fram ber ingen henne sätta sig och hon går igen. Gruppen talar om henne och ingen tycks fatta varför alla stängt henne utanför. De ångrar sig. Jörn bjuder upp Elin och de dansar flera danser kind mot kind. Äta eller ätas! Mona, "Klistret" ser sin position hotas och ger sig på Elin och river sönder hennes fina klänning. Elin rusar gråtande iväg. Scenen bildar slutpunkt för filmen men väcker många frågor.

Verklighetens Elin bytte skola och träffade inte sina gamla klasskamrater förrän 20 år senare, när filmen *Kunskapens träd* gjordes och visades för den gamla klassen.. Hon hade hela tiden trott att det var hennes eget fel att hon blev mobbad. Diskutera hennes sätt att reagera.

Varför blir Elin mobbad?

Fundera över hur mobbningen av Elin börjar, utvecklas genom filmens olika scener och trappas upp fram till slutscenen när hennes klänning blir sönderriven.

Kunde någon, barn eller vuxen, ha stoppat mobbningen? Hur skulle det gått till? Diskutera!

Plågas gruppen av skuldkänslor?

När Elin går, förlorar också gruppen sin möjlighet att be om förlåtelse. Vad tror du händer med gruppen som skulle be Elin om förlåtelse men som förlorade möjligheten att göra det?

Vad kan man göra åt mobbning? Ger filmen några svar?

Undersökningar om mobbning i skolan

Peter-Paul Heinemann och Dan Olweus, som undersökt mobbning i skolan, beskriver det som ett grymt relationsspel, som ofta pågår i flera år och sällan tar slut av sig själv. "Översittaren" är inte ensam om att mobba. Nästan alltid får han eller hon med sig fler eller alla i gruppen. "Översittaren" var kanske den som började men beteendet smittar och snart tar andra över. Det blir en långsam men säker nedvärdering av hackkycklingen, som sällan orkar säga ifrån utan isoleras alltmer. De andra är rädda att sänka sin position och hackkycklingen får över sig gruppens samlade skräck för sin svaghet. Det går att stoppa mobbning och metoderna är väl beskrivna och dokumenterade. (Litteraturreferenser finns i slutet av detta häfte).

Filmens form och berättarteknik

Kunskapens träd är en spelfilm som beskriver ett mycket komplicerat skeende som en gång inträffat i verkligheten. I det mångbottnade berättar Nils Malmros om livet, skenbart enkelt men med ett mycket medvetet formspråk.

Filmen är uppbyggd av fristående tablåer som understryker de till synes tillfälliga nedslagen i tid och rum. De blir till "utsnitt i verkligheten". Scen läggs till scen och får mening tillsammans genom att det finns sammanhang mellan filmens olika delar och en konsekvens som relaterar dem till varandra. En konsekvens som skapar helheten; en berättelsens avsikt. Trovärdigheten finns också inskriven i det tekniska hantverket där Malmros med omsorg snidat filmens teman.

Manuskriptet

Malmros arbetar med ett i detalj utformat manus där alla klipp är bestämda innan inspelningen börjar. I detaljskarpt tecknade episoder byggs historien upp och klipps associativt.

Ett traditionellt sätt att berätta med film är att en konflikt presenteras i filmens början, trappas upp och får sin uppläsning på slutet.

Fundera över hur berättandet är uppbyggt i *Kunskapens träd*. Tycker du att filmen rör sig framåt eller är dess berättarteknik mer stillastående eller cykliskt?

Regimetoden

Det finns olika sätt att regissera film och Malmros har sin speciella metod: Varje tagning är mycket kort och omfattar bara några sekunder. Någon säger en mening eller gör en gest, sedan klipps det över till nästa aktör innan det omedelbara i uttrycket hinner gå förlorat. Varje situation, varje replik, varje reaktion, varje gest är genomarbetad tills det exakta uttrycket uppnåtts. Filmen är ett precisionsverk.

När Malmros till exempel filmar en scen med flera aktörer får var och en säga sina repliker i mycket korta tagningar, de får veta exakt vad de ska säga, hur de ska säga det men de behöver inte ens göra sina tagningar på samma dag, och skådespelarna ska också gestalta Malmros minnesbilder, exakt så som han har bevarat dem och inte sina egna känslor och tolkningar.

Det som är viktigt är om aktörerna *ser ut* att ha rätt känsla på bilden, inte att de känner den inom sig. Uttrycken fördjupas sedan vid redigeringen. Har inte replikerna blivit som regissören vill ha dem, gör han en sk eftersynkronisering, dvs repliker och ljud görs om efteråt när filmens bilder ligger klara. Efterarbetet kan gå till så att regissören ber om en replik, samma replik som ska ingå i filmen. Han återkommer gång på gång till repliken och plötsligt sitter den där med hela

sin trovärdighet, färdig att tas i bruk från bandspelaren som varit på hela tiden.

Fördelen med metoden är att amatörer slipper agera som professionella skådespelare men metoden kan innebära problem för professionella skådespelare som vill spela roller utifrån sin rolltolkning.

Skådespelarna

Inför skådespelarvalet till *Kunskapens träd* tog Malmros fram gamla klasskort för att hitta likheter. Det tog lång tid att hitta skådespelarna och 1600 elever provfilmades på skolor runt om i Danmark. Eva Gram - Schjoldager (Elin) och Line Arlien-Soborg (Klistret) är bägge debutanter, liksom flera av de övriga som medverkade. För att få med skådespelarnas egen fysiska utveckling filmades aktörerna i olika perioder under två år, vilket ger rollgestaltningen en särskild autenticitet.

Filmen är strikt tids- och miljöbestämd. Det är 50-tal och miljön är Århus, där Malmros växte upp och fortfarande bor. Scenografi, kläder och rekvisita är tidstypiska.

Är det viktigt för vår upplevelse att filmen så omsorgsfullt återger den tid och miljö som den skildrar? Hur bor Elin? Fundera över hur scenografin hjälper till att ange familjens stil och klasstillhörighet.

Kameran är allseende, dvs den går in överallt i handlingen utan att strikt följa en person. För att återge ungdomarnas perspektiv arbetar kameran i nivå med deras ögon.

Musiken. Vilken typ av musik används? Hur tycker du att den illustrerar filmens teman? Hjälper musiken en gammal generation att minnas hur det var?

Nils Malmros, på frågan varför har gör film:

”Min primära önskan är att föra känslor och stämningar upp till filmduken. När jag främst har använt mig av mina egna minnen är det för att det har varit det mest närliggande och samtidigt det som jag har kunnat uttala mig med auktoritet om. Men självfallet finns det också en terapi i att göra sig till sitt eget förflutnas skapare och tillföra den ironi som gör fel och förödmjukelser acceptabla”. (FilmNils om Nils Malmros, Göteborgs Filmfestival 1990)

Videokassetten

Skolans värld

1. I skolan. Lektion i sällskapsdans. Musiken, ett ostämt piano, spelar engelsk vals. Läraren demonstrerar dansstegen och eleverna dansar.

En av pojkarna, Jörn, kommer senare till lektionen och läraren tvingar honom att välja mellan två flickor, som "blivit över". Danslektionen stannar av tills Jörn valt mellan flickorna.

Barn eller vuxen

2. På party hos Anne-Mette. Elin vill släcka ner och dansa i mörker, men Anne-Mette vågar inte. Då blundar de medan de dansar och låtsas att det är släckt.

Samtidigt är "Klistret" utanför huset. Hon tittar upp mot fönstret och ser ljuset tändas och släckas och siluetterna av kamraterna.

På en äng. Maj-Britt och Niels-Ole sitter en bit ifrån varandra och "lockar" på varandra med ljud som de skapar med händerna för munnen. Ljudet övergår i ett surrande och scenen växlar till skolan. Ljudet kommer från klassen som busar med sin hörselskadade lärare.

I en park. Elin och Helge är ute och går. Det är försommar. Elin: "Min mamma vet alltid vart jag går". Helge: "Min pappa säger att om jag gör en flicka gravid så får jag inget stöd hemifrån".

Helge upptäcker en kondom på marken. Han tar upp den och frågar: "Vet du inte vad det är?" Elin är äcklad och skrämmd. Helge blåser upp kondomen som om den var en ballong.

Utfrusen ur kamratgruppen

3. På lägerskolan. Fru Rafman, en av ledarna, har hemliga föremål i en korg. Ingen får se efter vad det är, de får bara känna på föremålen som går runt bordet. Eleverna skrattar stort och har hejdlöst roligt.

I sovsalen på lägerskolan. -"Vet du vad TRL betyder?" -"Transportabelt reseluder!" Det är mörkt ute och inomhus. Elin har gått och lagt sig. Gruppen förbereder en utflykt till stranden. Klistret: "Ska du inte med?" Men Elin vill inte. Hon ligger kvar i sängen. Rummet ligger i mörker.

De vuxnas "svarta pedagogik"

4. Hemma. Elin sitter vid skrivbordet på sitt rum. Mamma kommer in. Hon frågar ut Elin varför flickorna inte kommer på besök längre. -"Därför att de har gaddat ihop sig mot mig." - "Är du säker på att det inte är ditt fel?", blir mammans motfråga.

5. I klassrummet. På rasten ritar Niels-Ole en snuskig teckning på svarta tavlan. Magistern kommer in. Magistern: "Det vet vi hur det ska belönas". Han örfilar pojkarna en efter en.

Den kollektiva skulden

6. I en festsal. Det är examensfest. Eleverna är finklädde och samlas vid festbordet. Alla har sin plats. Plötsligt står Elin där men ingen ber henne sätta sig och hon går igen. Gruppen talar väl om henne. Jörn bjuder upp henne och dansar flera danser med henne. "Klistret" blir ledsen och desperat. Hon tar Elin avsides. I bråket som uppstår mellan dem, sliter "Klistret" sönder Elins vackra klänning. Elin gråter och flyr från festen.

Sammanlagd speltid: 20 minuter.

Litteratur

Björdell, Dag (1987) Att åtgärda mobbning och våld i skolan.
Heinemann, Peter Paul (1986) Mobbning, gruppvåld bland barn och vuxna
Olweus, Dan (1974) Hackkycklingar och översittare
Olweus, Dan (1986) Mobbning - Vad vi vet och vad vi kan göra
Pikas, Anatol (1987) Så bekämpar vi våld och mobbning i skolan
Raundalen, Magne: Rädda Barnens skriftserie 1989:3 Ansvar och uppror

FilmNils. Artiklar där Nils Malmros talar om sitt regiarbete. Utgiven av Göteborgs Filmfestival. Kan beställas från Filminstitutet Film och Publik

Produktionsuppgifter

Regi: Nils Malmros
Manus: Nils Malmros, Fred Cryer
Produktion: Per Holst Filmproduktion i samarbete med Det Danske Filminstitut, Danmarks Radio, Danmark 1981
Producent: Per Holst
A-foto: Jan Weincke
Klippning: Merete Brusendorff, Janus Billeskov Jansen
Längd: 110 minuter
Censur: Tillåten från 11 år
Distributör: Filminstitutet (16mm, 35 mm)

Rollista

Eva Gram Scholdager, Elin, Jan Johansen, Niels-Ole, Line Arlien-Søborg
Anne-Mette, Marian Wandelbo Elsebeth, Gitte Iben Andersen Lene, Lone
Elliot Maj-Britt, Brian Theibel Willy, Bo von der Lippe Jørn, Marin Lysholm
Jepsen Helge, Morten Nautrup Flemming, Anders Ørgård Gert, Dan Rørmand
Brøgger Torkild, Nicolaj Flensborg Kaj, Hanne Sørensen Mona, Erno Müller
Eærlang, Jørgen Nygaard rektor, Merete Voldstedlund anne-Mettes mor,
Astrid Holm Nielsen Ina, Karen Møller fru Andrasen, Karin Flensborg Elins
mor, Knus Andreasen Elins far, Arne Ringgaard dansläraren, Torkild Tromholt
pianisten, Lars Spang Kjeldsen Søren Roland, Anne-Mette Kjølner Warlo Joan,
Malene Darre Loppe, Lars Hjort Frederiksen Carsten, Rikke Malmros
gymnastiklärarinnan, Uffe Bak gymnastikläraren, Norman Nissen fru Scheel,
Sven Schmidt-Nielsen, Birgit Rafman, Margit Due, Jeanette Hede, Christian
Svendsen, Per Cortes, Jørn Bjerre Andersen.

Filmen ingår i Filminstitutets urval "Gamla och nya klassiker 1990".

Till vissa av filmhandledningarna finns en videokassett med utdrag ur filmen (excerpter)

Filmhandledningar kan beställas kostnadsfritt,
videokassetter kostar ~~180~~ kronor.
150

Det går också att prenumerera på en förteckning över filmhandledningar och excerpter.

Sänd er beställning per brev till:
Filminstitutet
Box 27126, 102 52 Stockholm

Anne-Helene Sommarström/Elisabet Edlund/Susann Jonsson